

ÓZDI HIRLAP.

VEGYESTARTALMÚ TÁRSADALMI HETILAP

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:
 szeptember 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona
 Egyes szám ára 20 fillér.
 Nyílttér petit soronként 50 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó-laptulajdonos
HERRMAN ISTVÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 HERRMAN ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA ÓZD.
 hová a kéziratok, hirdetési- és előfizetési-díjak küldendők
 Kéziratok nem adatnak vissza

A társadalom és a magyar nyelv terjesztése.

Mióta Magyarország élhet az állami-ság eszközeivel, azóta a magyar társadalom egy óriási káros hibába esett. Ez a hiba nem új, nem a mi megfigyelésünk; gyakran felpanaszolták már kormányférfiak; a törvényhozásban, publicisták a maguk töprengéseiben. Ez a hiba az, hogy a társadalom minden feladatát lehetőleg le akar gördíteni a maga válláról és áthárítani az államra. Pedig az állam a maga konkrét valóságában, főleg magyarországi tarka etnosz-alakulatával nem cselekedhet mindent, és vannak dolgok, amelyeket nem is szabad cselekednie.

Igazat kell adnunk teljesen Vlassics Gyulának, aki a Múzeumok és könyvtárak Szövetségének tartott közgyűlésén a magyar kultúra hódító erejének köve-

telte a győzelmet. A magyar állam területén, ugymond, ő nem ismer más jogos politikát, mint magyar nemzeti politikát. Az irredentizmus nem politika, hanem hazaárulás. A nemzeti politikának csak egy eszközét nem teheti magáévá, az erőszakosságot.

Éppen a magyar társadalom feladata az erőszakosság helyét a béke szeretetével hódítani.

Amikor a magyar jogok érzése meg erősödött. követelése korszellemé vált: a társadalom megérezte ezt és megkezdte expanzív terjeszkedését. A múlt század felében, akkor, a mikor sokkal erősebb kulturával kellett harcot vívnia. Nem is erősebb kulturával, hanem egyenesen az óriással a vékonycsontú gyermeknek.

Egész sereg tudósunk, művészek, birtokos családunk, tekintélyes polgárunk átvedlése a tanúsága annak, hogy a magyar társadalom akkor hiven és okosan teljesítette kötelességét.

Ne szidalmazással, ne türelmetlenséggel, ne fejbeveréssel akarjuk ezt elérni de ennek alkalmazása épp oly fonák, mint teljes ellenkezője, a túludvarias meghunyászkodás, ami lehet aféle elbizakodás is, hogy szükségtelen bármit tennünk, meg a magyarosítás magától is. Pedig bizony fennakad az, ba megelégszünk pusztán az iskola tanításával. Ennek gyakorlati sikere csak addig terjed, amíg az iskolában magyarul tanult növendék közéleti állásra pályázik. Éppen azért marad félsikeű vagy sikertelen is a megfeszített munka a családokban; mert a nők legnagyobbbrészt nem pályázván köztisztességre, nem is érzik többé szükségét a magyar nyelv erősebb használatának, sőt talán ellenséges behatások folytán még mellőzik is.

Azért kell résen lennie a társadalomnak és tovább vinni künn a közéletben a magyar kultúra zászlaját. Szeretettel, türelemmel, de erélyel is. Azaz egy a

TÁRCA.

DALOK.

*A nyugodt, tiszta üdvönek vége.
 Bár azt hívem: örökre tart;
 Borulat gyül a derült égre,
 Érzem a támadó vihart.*

*Fekete felhők hamvas szárnya
 Terjeng a láthatár fölött,
 Halotti csend borul a tájra,
 De távol: villámlik, dörög . . .*

*Oh, halld szivem riadt verését,
 Mig szemem hozzád emelem:
 Szerelmünknek arany vetését
 Kiméld meg, égi kegyelem!*

II.

*A természet, lám, mi gondos.
 Tél van, mégis fü, fa lombos,*

*Elfödni a pusztaságot
 Zuzmarából füz virágot.*

*Engem is egy drága szellem
 Véd a kétség kinja ellen,
 S bus szivemben ott pihen még
 Boldogság helyett az — emlék.
 Vargha Gyula.*

Matild asszony.

Irta: Illés István.

— Az Ózdi Hirlap eredeti tárcája. —

Soha nem jutott volna eszébe férjhez menni, az anyja akarta. Végre maga is beletörődött.
 — Jó, jó nem bánom már, mondta egy napon csendesesen, hozzátok azt az embert, vigyen el, csináljon velem a mit akar.

Gyorsan hadarva mondta ezeket, azután levetette magát a puha kanapéra s álmodozni kezdett. Félig behunyt szemmel bámulta a napsugarakban táncoló porszemeket és nagyot sóhajtott:

— A mi ő akar! Egyáltalában mit nyujthat

nekem a házaset, utálom az embereket, a férfiakat. Brutális vad állat valamennyi. Fellázad minden csepp vérem. ha elgondolom, mint jön majd elem szilaj sóvárgással az a bizonyos alak s mint zuzza össze egy pillanat alatt a testemet, a lelkemet. De hát mit csináljak? Nem tudok ellene tovább küzdeni. Megmérgezné a lelkemet s ezt kell túrnóm. Szétfoszlanak a gyönyörű rózsaszínű álmok . . .

Felugrott a kerevetről, odaszaladt a leányszoba sarkában álló kis hófehér szekrényhez az alsó fiókból elővett egy fotografiát.

Gyönyörű szőke haju leányfej tünt elő a képről. A hajfürtök rendezetlenül omlottak alá a teljesen szabadon levő alabástrom fehér vállakra. A nagy tágra nyitott szemek titkos szerelmi vágyakat tükröztek vissza, az ingerlően pici szájacská, a honnan a legbársonyosabb nyelvcske hegye kandikált ki diszkrétan, Phidias vésője megszégyenítette. Ilyen arcu nő csak minden száz esztendőben egy születik.

A fénykép alján vékony, az arcfinomságára való kézvonásokkal ez a három szócska állott.

Sirolin

Emeli az étvágyt és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona.

kalmat el nem engedve, egyetlen sérelmet el nem viselve.

A magyar nyelv az egyesületi életben társalgó nyelvvé kell lenni mindenütt, ahol magyarok vannak. Ma pedig akárhányszor tanulunk annak, hogy a hivatalos érintkezés befejezése után megszűnik a magyar nyelv szerepe; idegen nyelven társalog mindenki, mert egy vagy két nagyságának vagy méltóságának jobban esik, ha idegen nyelven cseveghet. Ezt az üzust ki kell küszöbölünk.

A kereskedésekben ugyancsak ezt az elvet kell érvényesítenünk.

Rá kell nyomnunk a magyar nyelv elsőbbségének és a nemzeti léleknek bélyegét minden mulatságra, jótékony akcióra. Mulatságok útján már nem egy osztrák katonatiszt tanult meg magyarul, sőt vált egyenesen magyarrá. Amikor odáig jutottunk, hogy sajnálattal vallja be az idegen ajkú ember, hogy ő még nem tanult meg magyarul, nem szabad őt örökre meghagyni ebben a sajnálatban, hanem alkalmat kell neki adni arra, hogy többször érintkezhessen magyarokkal és kezdetleges gyöngeségében lelkileg kell támogatni, támogatni. Ez a legszébb, leghasznosabb vendégszeretet.

Szerbiában, Romániában nem igen történhetné meg az, hogy valaki ne érezze a nemzeti nyelv megtanulásának kénytelenségét; ellenben nálunk akárhány családapa jár a társaságba s követeli gyermekeitől és az idegenektől, hogy vele idegen nyelven beszéljenek, mert nem éreztették vele annak szükségét, hogy magyarul tudjon. Hiszen van-

nak, akik a saját ambíciójukból is megtanulják; de a legtöbb ember, mint tudjuk, nem tud tanulni bizonyos erkölcsi presszió nélkül. Fejtse ki ezt az erkölcsi pressziót a magyar társadalom. Akkor nem kell neki fajtágnia s az állam gyöngeségét vádolnia, ha a magyarosítás ügye csak lassu lépésekkel halad előre.

A társadalmi közömbösségnek köszönhetjük az idegen termee beözönlését. Idegenárúciák, idegen irodalom, idegen művészet, még selejtes fajtáiban is kedveltebb nálunk a honi terméknél. Himnusz zengünk mindenben az idegen földnek; a magunk földjét és népét pedig nem törekszünk kellőleg megismerni becsülni. Így képtelenek vagyunk aztán hibáinkat is nyesegetni. Legkevésbé a magunkét, azt, hogy a nemzeti kultúra terjesztésére oly kevés szellemi és anyagi erőt áldozunk. Lépjen sorompóba az egész társadalom, de fölfegyverkezve a modern műveltség minden eszközével. Ezzel aztán nemcsak, hogy imponálni tudna, de mindenesetre nagyobb és tisztább hazafiúi kötelességet teljesítené, mint a huncfut a német rikongatásával, a Gotterhalte szidásával, amikor otthon német nevelőnőt tart, osztrák fürdőbe jár, brünni posztót visel és Bécsbe jár mulatni. Azt hiszik, mernének velünk kikötni az osztrákok, ha nem ismernék a magyar társadalom ebbeli gyöngeségét? És merne felénk rugdosni mindenféle nemzetiségi frakció, ha egy méltóságos, erős elvű, egységes magyar társadalmat látna maga előtt?

Mezőgazdasági kamarák.

Minden kisgazdát és földbirtokost egyaránt közvetlenül érdekel az az intézmény, amelynek a közel jövőben való életbe léptetéséről adott hírt Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a magyar gazdaszövetségnek Parádán tartott kongresszusán. Ez az intézmény a mezőgazdasági kamara, amelynek hatsáköre a tervezet szerint kiterjedne a mezőgazdasági élet minden mozzanatára.

Arról, hogy van-e szükség ilyen kamarákra, vitázni fölösleges. Igenis van rájuk szükség, Kereskedő és iparos, vagy akár ügyvéd sokkal kevesebb van Magyarországon, mégis a kamarákban tömörültek, melyekben közös érdekeiknek védő bástyáját látják. Dacára annak, hogy van törvényünk és intézményünk száz és száz, amely a mezőgazdasággal foglalkozó néposztályok érdekeit szolgálja, mégis nagyon gyakran érezzük a hiányát olyan intézményeknek, amelyek közvetlen érintkezésben vannak egyes vidékek gazdálkodó közönségével és egyes felmerült esetekben rögtönösen intézkedni tudnak. Ki intézkedett eddig munkás és munkaadó között felmerült ügyekben? Ki intézkedett állategészségügyi, sőt tisztára mezőgazdasági szakdolgozóknál? Csendőr, szolgabíró, alispán és legfelsőbb fórumként a földművelési miniszter. Csupa hivatalos, törvényes fórum, de nem szakértő fórum. Innen van az, hogy évtizedeken keresztül általános volt a panasza miatt, hogy a par excellence földművelő Magyarországon nem gondozzák kellőképpen a földművelés érdekeit. Mind ezen hiányosságokat pótolni van hivatva a mezőgazdasági kamara.

Kétségtelen, hogy tisztára a gazdák, a földműveléssel foglalkozók testülete lesz a mezőgazdasági kamara. De jó

Drága Matildjának, Helén.

A karton felső részére nagy fekete kereszt volt rajzolva mellette pedig egy datum: július 5.

A vergődő leány sokáig bámulta a képet, azután a székre roskadt. Fejét ráhajtotta a fogorajjára és zokogva mondta el titkos fájdalmát.

— Miért hagytál itt, miért hagytál itt. Te asszony vagy már és tudnál tanácsot adni II.

Megtartották az esküvőt. A férj olyan volt mint gondolta Matild. Milyen is lehetett volna más. Ha át akarta a sudár termetét ölelni, Matild elugrott. Kerülte a szeme járását s ha csak lehetett, elmenekült előle.

— Ártatlan teremtés, gondolta az újdonsült férj. Ez mind az esküvő napján történt.

Mikor este egyedül maradtak megremeget az asszony.

Csibrák dr. a férj lágy, fuvola hangon beszélt hozzá. Letérdelt előtte, kezébe vette a kezét, csókokkal borította el, végigcsókolta a karját az ujjak hegyétől fel egészen a domború állig.

Ő lehugyt szemekkel ült a puha angol bőrpárnákon s erős fantáziával egy lágy édes arcot varázsolt maga elé.

Azután lassan, lassan elhalóan suttogni kezdett.

— Matild édes

Az ura, a ki lázban égő szemekkel, sóvárgó jakkal térdelt előtte csak az édest hallotta.

Lágy, forróság öntötte el a testét, kéj ömlött a forró levegőjü szobájában. Felugrott magához ölelte a sikongó asszonyt s csókolta ott ahol érte.

— Nem, nem, hagyjon, tiltakozott az fuldokolva, kérem, könyörögve esengék hagyjon.

A férj nem hallgatott rá még hevesebben szoritotta magához. Összefonódva, dulakodva, lázasan lihegve fordultak be a nyitott ajtón a másik szobába.

— Legyen esze, hisz a feleségem. Helén mondta fuldokolva a viadaltól a férj, de az asszonynak nem volt esze.

A harc megint kitört s még erősebben mint előbb. Az egyik erős rántásnál Csibrák dr. megcsuszott a sima padlón s oda vágódott a szoba tulsó sarkába,

A felesége fél kezével az ágy támlájára támaszkodva bámulta a lassan feltápáskodó embert. Összeszorul a torka nem tudott beszélni.

A férj felállt, megtapogatta a fejét s villogó szemével odapillantott a zilált külsejű asszonyra: — Maga örült.

Aztán fogta a botját kalapját s elment hazulról.

III.

Harmadnapra Matild asszony a Budapest felé, robogó gyorsvonaton ült. Egyedül volt a szakaszban. Odátámaszkodott az ablakhoz s bámulta a gyorsan tova tűnő táviróoszlopokat.

Menekült a kis városból

ajdne gondol

hagyta ott, az asszony kiutasította. S most, már csak egy pár perc választotta el a zugó életű fővárostól. Örült, hogy elszántan cselekedett.

A legforgalmasabb szállóban vett lakást s élt napról-napra még cél nélkül.

A drága Helén arcképét ott szorongatta a zsebében s mikor végig ment a hullámzó utcákon folyton kereste a hasonló arcokat. De mind-mind más volt és ő már közel volt a kétségbeeséshez.

Az aaszfaltbetyárokat könnyen lerázta, pedig hány és hány legény vetette magát a formás termetű asszony után.

Lázás sietséggel szökött be ilyenkor egy közeli üzletbe, vagy bérkocsiba.

Sokszor napokig bolyongott, kergette a vére, közel volt a megőrüléshez s nem fordulhatott senkihez — a ki segíthetett volna rajta.

IV.

Egy napon aztán forduló ponthoz ért a sorsa. Találkozott egy földiével Demeter Bélával. Daliás férfi volt Demeter, aki dacára annak, hogy még alig mulott 28 esztendő, már neves fővárosi fiskális volt. Az asszony úgy emlékezett, hogy a tánciskolában ez a Demeter, mint pelyhes állú diák udvarolt neki, aztán egyszerre csak eltűnt a városból s azóta nem gondolt rá. De most úgy találta, hogy nagyon szemre való férfi lett ebből a Demeterből. Ez is megismerte s csodálkozva szöllitotta meg. — Maga az, Matild asszony? Pardon maga szép doktorné.

CSARNOK.

Ha utra kelsz.

*Hazuról, hogyha utra kelsz,
Ha rálépsz a küszöbre,
Bucsuz, mint hogyha kedvesid,
Elhagynád mindörökre.*

*Ne bánts szivedet harag,
Magaddal ezt ne vidd te,
Szemednek tiszta sugarát
Árasszad kedvesidre.*

*Sértő ne legyen a szavad,
Pihenjen kéz a kézbe,
Mint hogyha messzi tengeren
Indulnál harcba, vészbe.*

*Haraggal, hogyha távozol,
Bármerre visz a lépted,
Szeretteid visz a lépted,
Fájóan száll elébed.*

*S ki tudja, hogy mit rejt a sors,
Nem sújt váratlan átok?
S e földön tán szeretteid,
Többé sohase látod.*

*Örökre mégysz s a sirba lent
Nem nyugodt az álmod:
Utolszor miért kellett neked
Haragvó szíveddel válnod?*

*Hazuról hogyha utra kelsz,
Pihenjen kéz a kézbe,
S azoknak, akiket szeretsz,
Enyhén szemükbe nézz te!*

Feleki Sándor.

Pálmák alatt.

Irta: Halász Zsigmond.

— Hogy miért szeretem oly szenvedélyesen a magyar nótát? Mert husz esztendő után ismét megtanított sírni, mert visszaadott önmagának, újra emberré tett. Ha nem untat fiuk elmondom a történetét. Rövid história.

Dehogy untatott bennünket, amit Kauler Dávid mesélt. Világlátott ember volt s bár alig ehetett több nyegyven esztendősnél, annyit tapasztalt, amennyit csak ritka ember, ha mindjárt száz esztendőt ért is. Valamennyi földrészen megfordult s mindenünnen érdekes benyomásokat hozott magával. Amellett ritkán beszélt, valósággal ünnepe volt a kis törzszakoltnak, ha néhanapján mesébe fogott. Most is feszült várakozással lestük a szavát s akár a légy zümmögése is hallható lett volna a szobában, olyan csönd volt, mikor beszélni kezdett!

— Régen történt. A kaszinóban egyetlen éjszakán elvesztettem az anyai örökségemet. Szép kis vagyon volt. Mikor másnap köztudomású lett a dolog a menyasszonyom visszaváltozott a jegygyűrűt s apám, aki az idős emberek csökkönnyőségével kívánta ezt a házasságot, bár egyetlen fia voltam, kitagadott. Ötszáz forint volt az összes vagyonom, mikor a világnak nekivágtam. Komoly munkára nem tanítottak, mindössze lőni, vivni, lovagolni tudtam. Csak hogy ennek a tudománynak most nem vehetem hasznát. Hat esztendeig kóboroltam mindenfelé s Londonban, meg Párisban végig mentem a nyomoruság magas iskoláján. A hajdani jó napoknak még az emlékét is elfeledtem.

És ekkor kétségbeesésemben beléptem az idegen légióba. Algírba vittek. Ott aztán hasznát vehettem a hazuról hozott virtusnak. Szerencsém volt. A déli és keleti határ lángban

állt, a kabilok folyton támadtak s ezek az ördögök nem ismerik az irgalmat. A hajóalmásról egyenesen a tűzvonalba kerültem. Bátor fickó voltam mindig, azután meg mit volt veszítenem? Hamarosan őrmesterségig vittem. A kemény munkába beledurvult a lelkem, a testem. A fisztek imádtak, a katonáim rettegetek tőlem, de vakon követtek, mert bíztak bennem. Szolgálati dolgokban nem ismertem tréfát, a legcsekélyebb hibát irgalmatlanul megtoroltam, de hiszen ott, ahol folyton halál leselkedik az emberre nem is csuda. Bizony fiuk, sok ember vére száradt a kezemen.

Tíz esztendeje ettem az idegen légió kenyérét s e hosszú idő alatt el is feledkeztem, hogy a sivatagon kívül más világ is létezik. Tíz esztendeje nem hallottam magyar szót, még a csengése is kiveszett a lelkemből. Az én csapatomban nem szolgált magyar fiu, a légió többi zászlóaljai pedig messzi pontokon verekedtek. Különösen nyugtalan időket értünk. Véres csaták egymást érték a határon s a légió csapatait mindefelől a sivatag szélére tolták. Összekeveredtünk.

Karácsony előtt való napon volt. Reggel óta tűzben álltunk s most, hogy a szent este lezállt, a kis oázis, ahol tanyáztunk hamar elcsöndesedett. Fáradtan, kimerülten aludtak az emberek, persze teljes fegyverzetben. Mert a kabil lovas rettenetes ellenség. Mint az árnyék suhan végig a sivatag homokján s a halál jár nyomában.

Csönd volt mindenütt. Örömtűzek nem lobogtak a fehér sátrakban. Aludt a tábor, csak az örök álltak mozdulatlanul messzire kitolt őrhelyükön. Ezen estén került az álom. Kimen-

tem s lassan, neszelve haladtam a pálmák alatt a sivatag felé. Hirtelen megálltam s szinte nekidőltem egy karcu fatörzsnek. Messziről a sivatag felől halk ének hangjait hozta az éjjeli szellő.

Maros vize folyik csendesen . . .

Hangtalan zokogás rázta meg a lelkemet. Rég elfeledett emlékek keltek életre bennem. Az ősi kuria, az akácok erdőszél, a délibábos rónaság s egy öreg ember barázdáktól szántott bánatos arca. Néhány száz lépéssel előttem egy legionárius állt mozdulatlanul. Könnyű szemekkel, nesztelenül surrantam mögéje. Hirtelen elhallgatott az ének. Az őri riadtan fordult vissza. Szőkehajú szép fiu volt. Halkan szóltam — magyarul.

— Te énekeltél?

— Igen, őrmester ur.

A következő pillanatban egymásra borulva sirtunk keservesen, boldogan. Aztán eldiskuráltuk az időt. Harmadéve szolgált a légióban s úgy vágyódott haza az akácok kis falujába. Megígértem, hogy gondom lesz rá, hazaeresztik. Elváltunk.

Hajnaltól délig öltük egymást a fehérburnoszos ördögökkel. Dél volt, karácsony napján mire az oázisba visszakerültem. Seholy se találtam a szőke földimet, végre az egyik őről megkérdeztem merre jár. Nem is felelt. Egy közeli pálma előtt frissen hányt földhalom emelkedett. Odamutatott . . .

Másnap az elbocsátásomat kértem. Nem álltam tovább a sivatag vérgőzös levegőjét. Mire hazaértem megtudtam, hogy az apám meghalt, bánatában s mindent rám a kitagadott fiura hagyott.

„KRONOS“ petroleum-izzófény
uralja az egész világot!

Szag- és veszélymentes! Nem kormoz!
Könnyű kezelés. Azonnal világít.

Világító ereje: 80—150 gyertyafény. Petróleum fogyasztás: 1 liter 16 órában.

Világosabb és olcsóbb, mint gáz és villany fény.

Minden függő lámpához alkalmas 9—10.

➔ 1 drb. 8 korona. ➔

Kizárólagos egyedárúsítás az ózdi járás részére

Weinberger Bernát kereskedésében, Sajóvárkony.

HERRMAN ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN, ÓZD.

Mindentelje könyvnyomdai munkáit a legizlésebb kivitelben, gyorsan, pontosan és lehetőleg jutányos árban készíthetnek

Ékszer és óra-javítások pontosan eszközöltetnek 1 évi jótállás mellett.

Törvényszékileg bejegyzett
ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ CÉG ÓZDON

a volt szövetkezeti helyiségben

Nagy raktár mindenféle ékszerekből, arany, ezüst és china-ezüst árukból, valódi schweici-, arany-, nickel- és acél gavallér-órákból, ingaórákból, menyasszonyi- és nászajándékokból a lehető legjutányosabb árak és jótállás mellett

Egy ébresztő óra 2 kor. 80 fillértől feljebb.
Egy nickel Roskopp-patent óra 5 korona.

Továbbá: GRAMMOFONOK és LEMEZEK, egy nagy, 27 cm. átmérőjű kitűnő, legujabb főlvetelű mindkét oldalán bejátszott lemez 4 korona,

Tisztelettel

GUTTMANN S. ÓZD.

LÁTSZEREKBŐL NAGY RAKTÁR!

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálást!